

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

Guidelines for Developing Predictive Leadership of School Administrators in Phra Pariyattidhamma Schools, General Education Division, Loei Province

บุญช่วย ศิริเกษ

Bunchuay Sirikase

พระครูปลัดจักรพล สิริธโร

Phrakrupalad Jakkrapol Siritharo

พิมพ์อร สดเอี่ยม

Pim-on Sod-ium

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus

*Corresponding author, e-mail:mahajakkrapol.pon@student.mbu.ac.th

Received: 16 Janury 2024, Revivsed: 18 Februay 2024, Accepted: 18 March 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าว การวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารและครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.25, S.D. = 0.75) ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.48) โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการคาดการณ์อนาคต ด้านการสร้างนวัตกรรม และด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ประกอบด้วย การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การใช้เครื่องมือวิเคราะห์เชิงอนาคต

การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม และการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการพัฒนาภาวะผู้นำ ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ต่อไป

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์, ผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

This research aimed to 1) study the current and desirable states of predictive leadership among school administrators in Phra Pariyattidhamma Schools, General Education Division, Loei Province, and 2) propose guidelines for developing predictive leadership of these school administrators. The study employed a mixed-methods research design. The sample consisted of 150 administrators and teachers from Phra Pariyattidhamma Schools, General Education Division, in Loei Province. Research instruments included a questionnaire and semi-structured interview form. Data were analyzed using descriptive statistics, Modified Priority Needs Index (PNImodified), and content analysis.

The results revealed that 1) the current state of predictive leadership was at a moderate level ($\bar{x} = 3.25$, S.D. = 0.75), while the desirable state was at a high level ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.48). The top three aspects with the highest development needs were future forecasting, innovation creation, and strategic planning. 2) Guidelines for developing predictive leadership included organizing practical workshops, creating learning exchange networks, utilizing future analysis tools, promoting research and innovation development, and integrating Buddhist principles into leadership development. These findings can be used as guidelines for developing training curricula and formulating policies to enhance predictive leadership among school administrators in Phra Pariyattidhamma Schools, General Education Division.

Keywords: Predictive Leadership, School Administrators, Phra Pariyattidhamma Schools

บทนำ

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยีและสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่สามารถคาดการณ์และเตรียมพร้อมรับมือกับอนาคตได้ ภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ (Predictive Leadership) จึงเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จท่ามกลางความไม่แน่นอน (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งมีความท้าทายทั้งในด้านการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาที่ต้องผสมผสานระหว่างหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและความรู้ทางโลก (พระมหาสมคิด โครธา, 2560) ภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนสถานศึกษาประเภทนี้ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ได้รับความสนใจมากขึ้นในวงการการศึกษาในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดย Johansen (2012) ได้นำเสนอแนวคิดนี้ในหนังสือ "Leaders Make the Future" ซึ่งเน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะการคาดการณ์อนาคต (Foresight) การสร้างความชัดเจนในท่ามกลางความคลุมเครือ (Clarity) และความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Adaptability) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hines และ Bishop (2006) ที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้นำที่มีความสามารถในการคาดการณ์และวางแผนรับมือกับอนาคตจะสามารถนำพาองค์กรผ่านพ้นวิกฤตและสร้างโอกาสใหม่ๆ ได้ดีกว่าผู้นำที่เน้นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ในบริบทของประเทศไทย การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ในสถานศึกษายังมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป งานวิจัยของ พระมหาสมคิด โครธา (2560) ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประเภทนี้ยังขาดทักษะการบริหารเชิงกลยุทธ์และการคาดการณ์อนาคต ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ นอกจากนี้ ผลการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ยังพบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดวิสัยทัศน์และทักษะการวางแผนระยะยาวของผู้บริหาร

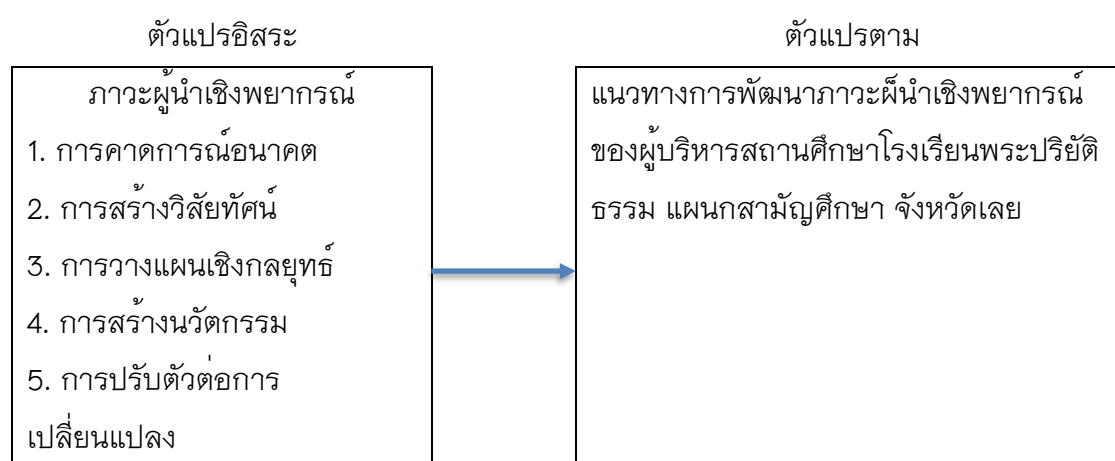
การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย เพื่อนำไปสู่การเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดังกล่าว โดยคาดหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความพร้อมรับมือกับความท้าทายใน

อนาคต สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาของชาติและการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักและเสริมด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 250 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 150 รูป/คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ตำแหน่งเป็นชั้น (Strata) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

2. กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 รูป/คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 5 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกคือ มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาหรือการพัฒนาผู้บริหารไม่น้อยกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ ประกอบด้วย

1. **แบบสอบถาม**เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและโครงสร้างของแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ

3. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำ 1 ท่าน

4. คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

5. ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 รูป/คน ซึ่งเป็นผู้บริหารและครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดใกล้เคียง

7. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่งพบว่าข้อคำถามมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.38-0.86

8. วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับเก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ ประกอบด้วยประเด็นคำถามหลัก 5 ข้อ ครอบคลุมองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. วิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามเพื่อกำหนดประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์
2. สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
3. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน
4. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

1. ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเลยเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล
2. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และออนไลน์ให้กับกลุ่มตัวอย่าง
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการดังนี้
 - 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ความถี่และร้อยละ
 - 2) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 - 3) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์โดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNImodified)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการดังนี้
 - 1) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
 - 2) จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา
 - 3) สรุปประเด็นสำคัญเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์

ตารางที่ 1 แสดงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

ด้าน	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		PNImodified	ลำดับ ความสำคัญ
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. การคาดการณ์อนาคต	3.18	0.82	4.65	0.45	0.462	1
2. การสร้างวิสัยทัศน์	3.30	0.79	4.70	0.43	0.424	4
3. การวางแผนเชิงกลยุทธ์	3.22	0.77	4.55	0.50	0.413	3
4. การสร้างนวัตกรรม	3.15	0.83	4.40	0.55	0.397	2
5. การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง	3.40	0.72	4.60	0.47	0.353	5
รวม	3.25	0.75	4.52	0.48	0.410	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.25$, S.D. = 0.75) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาค่า PNImodified พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านการคาดการณ์อนาคต 2) ด้านการสร้างนวัตกรรม และ 3) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

ตารางที่ 2 แสดงแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระ
ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

ด้าน	
1. การคาดการณ์อนาคต	1. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการวิเคราะห์แนวโน้มและการคาดการณ์อนาคต 2. ส่งเสริมการใช้เครื่องมือวิเคราะห์อนาคต เช่น Scenario Planning, Trend Analysis 3. สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ด้านแนวโน้มการศึกษากับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ
2. การสร้างนวัตกรรม	1. จัดกิจกรรม Design Thinking Workshop เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงออกแบบและสร้างสรรค์นวัตกรรม 2. ส่งเสริมการทำวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมทางการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม 3. สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอ นวัตกรรมระหว่างโรงเรียนพระปริยัติธรรมด้วยกัน
3. การวางแผนเชิงกลยุทธ์	1. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการวางแผนกลยุทธ์และการบริหารโครงการ 2. ส่งเสริมการใช้เครื่องมือวิเคราะห์องค์กร เช่น SWOT Analysis, Balanced Scorecard 3. จัดให้มีที่ปรึกษาด้านการวางแผนกลยุทธ์เพื่อให้คำแนะนำและติดตามผลการดำเนินงาน
4. การสร้างวิสัยทัศน์	1. จัดกิจกรรม Future Search Conference เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน 2. ฝึกอบรมเทคนิคการสื่อสารวิสัยทัศน์และการสร้างแรงบันดาลใจ 3. ส่งเสริมการศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์โดดเด่นและประสบความสำเร็จ
5. การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง	1. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงและการจัดการความเสี่ยง

ด้าน
2. ส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
3. จัดให้มีระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) เพื่อช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ยังเสนอแนะให้มีการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยเน้นการประยุกต์ใช้หลักอริยสัจ 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) และหลักสัปปริยธรรม 7 ในการพัฒนาทักษะการคาดการณ์และการวางแผน

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ด้านการคาดการณ์อนาคต

สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.18, S.D. = 0.82)

สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.45)

มีค่า PNImodified สูงสุด (0.462) แสดงถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด

2. ด้านการสร้างวิสัยทัศน์

สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.30, S.D. = 0.79)

สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.43)

มีค่า PNImodified เป็นลำดับที่ 4 (0.424)

3. ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์

สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.22, S.D. = 0.77)

สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.50)

มีค่า PNImodified เป็นลำดับที่ 3 (0.413)

4. ด้านการสร้างนวัตกรรม

สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.15, S.D. = 0.83)

สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.55)

มีค่า PNImodified เป็นลำดับที่ 2 (0.397)

5. ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.40, S.D. = 0.72)

สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.47)

มีค่า PNImodified ต่ำสุด (0.353) แสดงถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนาน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ

โดยภาพรวม สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.25, S.D. = 0.75) ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.48) แสดงให้เห็นถึงความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการคาดการณ์อนาคต การสร้างนวัตกรรม และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ซึ่งมีค่า PNImodified สูงสุดสามอันดับแรก

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.25, S.D. = 0.75) ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.48) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมยังขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะด้านการคาดการณ์อนาคต และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ อีกทั้งภาระงานที่หลากหลายอาจทำให้ไม่สามารถทุ่มเทเวลาให้กับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสมคิด โครธา (2560) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมยังต้องการการพัฒนาทักษะการบริหารเชิงกลยุทธ์และการคาดการณ์อนาคต

2. ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการคาดการณ์อนาคต ด้านการสร้างนวัตกรรม และด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทักษะเหล่านี้เป็นทักษะที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารสถานศึกษาในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับแนวคิดของ Johansen (2012) ที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของทักษะการคาดการณ์อนาคต (Foresight) และความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Adaptability) ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์

3. ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ที่สำคัญประกอบด้วย การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการใช้เครื่องมือวิเคราะห์ต่าง ๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ต้องอาศัยทั้งความรู้ทางทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติจริง รวมถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้บริหารคนอื่น ๆ เพื่อเปิดมุมมองและเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ สารรัตน์ (2556) ที่เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ผ่านการฝึกอบรมและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

4. ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักอิทธิบาท 4 และหลักสัปปริยธรรม 7 เข้ากับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประยุกต์ใช้หลักธรรมดังกล่าวสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเชื่อของผู้บริหารซึ่งส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุ อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาไกรวรรณ ชินทุติโย (2552) ที่พบว่าการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารสถานศึกษาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน

5. ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาด้านการสร้างนวัตกรรมผ่านกิจกรรม Design Thinking Workshop และการส่งเสริมการทำวิจัยเป็นแนวทางที่มีความสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้างนวัตกรรมเป็นทักษะที่จำเป็นในการรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ ในอนาคต อีกทั้งยังช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ทันสมัยและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Hines และ Bishop (2006) ที่เน้นความสำคัญของการสร้างนวัตกรรมในการรับมือกับอนาคตที่ไม่แน่นอน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติควรนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการคาดการณ์อนาคตและการสร้างนวัตกรรม

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์แนวโน้มและการคาดการณ์อนาคต โดยอาจเริ่มจากการเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์อนาคต (Futures Studies)

3. โรงเรียนพระปริยัติธรรมควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

4. ควรมีการจัดตั้งคณะทำงานหรือทีมวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยอาจขอความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่

5. การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ควรคำนึงถึงการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เข้ากับแนวคิดการบริหารสมัยใหม่ เพื่อให้เกิดความสมดุลและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อพัฒนาโมเดลการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมกับโรงเรียนสามัญทั่วไป เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างและปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์

3. ควรมีการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่บูรณาการระหว่างศาสตร์ตะวันออกและตะวันตก

4. ควรมีการศึกษาผลกระทบของภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

5. ควรมีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เครื่องมือประเมินภาวะผู้นำเชิงพยากรณ์ที่เหมาะสมกับบริบทของการศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม

เอกสารอ้างอิง

พระมหาไกรวรรณ ชินตตติโย. (2552). การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารสถานศึกษา: กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสมคิด โคธธา. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 36(4), 1-10.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). รายงานการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Hines, A., & Bishop, P. (2006). *Thinking about the future: Guidelines for strategic foresight*. Social Technologies.

Johansen, B. (2012). *Leaders make the future: Ten new leadership skills for an uncertain world*. Berrett-Koehler Publishers.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. Doubleday/Currency.